

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Művészet intézményrendszere és szociológiája (B-DK-402-2)				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Szarvas Márton szarvas@mome.hu				
Kód: B-DK-402-2	Kapcsolódó tanterv (szak/szint): DKBA2	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): 2.	Kredit: 5	Tanóraszám: 24 Egyéni hallgatói munkaóra: 51
Kapcsolt kódok:	Típus: (szeminárium/előadás/gyakorlat/konzultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e? nem.	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: A hallgató a félév során megismerkedik a kulturális termelés és művészeti mező elemzéséhez kapcsolódó alapvető társadalomtudományos fogalmakkal, folyamatokkal azok történetével és kialakulásával. Képesség: A hallgató képes elhelyezni a kulturális termelést a politikai és társadalomtudományos folyamatok egészében, azokat kritikai szempontok szerint olvassa, elemzi. Attitűd: Hallgató a kultúrához való hozzáféréssel kapcsolatos egyenlőtlenségek (nemi, osztály, rassz, etnicitás, földrajzi) forrását felismeri és a társadalmi felelősségvállalás elvei szerint viszonyul azokhoz. Autonómia és felelősségvállalás: A hallgató a félév végére képes alapvető kultúrakutatáshoz kapcsolódó társadalomtudományos szövegek olvasására. Adott társadalmi jelenségekhez képes reflektáltan viszonyulni kutatási és menedzseri munkája során.				
A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák: 1. Bevezető – a művészet szociológiai vizsgálata 2. Értelmiségi és a művészeti munka sajátosságai 3. Kulturális termelés, mint ideológia 4. Módszertan – kulturális intézmények és alkotók vizsgálata 5. Nemi egyenlőtlenségek a kultúra területén 6. Ízlés társadalmi feltételei 7. Kulturális termelés 8. Kultúrpolitika és kulturális politika 9. Kolonializmus és értelmiségi episztemológiák				

10. Magyarországi és kelet európai sajátosságok

11. Alternatívák és önszerveződés

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus menete heti rendszerességű, az alkalmak időpontjai Mikor lesznek megtartva az órák és milyen terjedelemben?. Alkalmak heti bontásban:

1. Hét: (02.19.) Bevezető – a művészet szociológiai vizsgálata: Az alkalmon a művészeti és kulturális termelés szociológiai vizsgálatának alapjait és szükségességét vizsgáljuk.

Ajánlott olvasmány:

Buka, Virág, Nagy, Kristóf, Szarvas, Márton (2022). Kultúra és Kapitalizmus. Fordulat 30. (7-39).

http://fordulat.net/pdf/30/F30_BUKA_NAGY_SZARVAS.pdf

2. Hét: (02.26.) Értelmiségi és a művészeti munka sajátosságai: Antonio Gramsci és Karl Mannheim munkáján keresztül az értelmiségi pozíciók történetét és strukturális sajátosságait elemezzük

Kötelező olvasmány:

Mannheim, Karl (1929) 1996: Ideológia és utópia. Budapest, Atlantisz Könyvkiadó (részletek)

Gramsci, Antonio (1979) Válaszút a pedagógiában. Budapest: Akadémiai kiadó. (részletek)

Beck, A. (2003). Cultural Work: Understanding the cultural industries. Routledge. (részletek)

Ajánlott olvasmány:

Szelényi Iván & King, Lawrence 2016: Új osztály elméletek: az értelmiség és a hatalom viszonyáról – Válogatás Eszmélet 112.: 148-164

3. Hét: (03.04.) Kulturális termelés, mint ideológia: Karl Marx és Friedrich Engels munkája alapján a művészeti termelésről, mint ideológia termelésről tanulunk

Kötelező olvasmány:

Marx, K., & Engels, F. (1974). Német Ideológia. Helikon. (részletek)

Ajánlott olvasmány:

Wolff, Janet (1993) The Social Production of Art. Macmillan: London. (49-71)

4. Hét: (03.11.) Módszertan – kulturális intézmények és alkotók vizsgálata: az alkalmon megismerkedünk pár alapvető módszertani megközelítéssel, ami a művészeti munka és intézmények vizsgálatát segíti. Az évfáradó esszé témáját és a rövid összefoglalóját eddig az időpontig kell leadni, prezentálni.

Kötelező olvasmány:

Kuleva, Margarita (2023) „Towards luminescent Ethnography of Creative Work: Purity, Dirt and Social Inequality in Russian Art Institutions” European Journal of Cultural Studies (26)1.

Ajánlott olvasmány:

Bourdieu, Pierre (2002): A kulturális alkotások tudományos vizsgálata érdekében In: A gyakorlati észjárás. Budapest.

5. Hét: (03.18.) Nemi egyenlőtlenségek a kultúra területén: a nemi alapú munkamegosztás és az arra épülő egyenlőtlenségekkel foglalkozunk. Külön kitérünk a női alkotói pozíciók társadalmi feltételeire.

Kötelező olvasmány:

Praznik, Katja (2022): A művészet eltagadott gazdaságának feminista megközelítése In: Fordulat 30 (65-85)

http://fordulat.net/pdf/30/F30_PRAZNIK.pdf

Ajánlott olvasmány:

Barna Emília (2022) „Emotional and Relational Labour in Music from a Feminist Perspective” In: Music as Labour: Inequalities and Activism in the Past and Present. London: Routledge

Barna Emília, Katona Noémi (2022) LiveJasmin and the Hierarchies of the Global Sexcam Industry: Beyond the Digitalization and Empowerment Narrative.

https://www.academia.edu/74966980/LiveJasmin_and_the_Hierarchies_of_the_Global_Sexcam_Industry_Beyond_the_Digitalization_and_Empowerment_Narrative

6. Hét: (03.25.) Ízlés társadalmi feltételei – Pierre Bourdieu munkáján keresztül vizsgáljuk az ízlés társadalmi meghatározottságát

Kötelező olvasmány:

Bourdieu, Pierre (1999) „Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke”

Ajánlott olvasmány:

Bourdieu, Pierre (1984): *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste* Cambridge: Harvard University Press.

Brook, O., O'Brien, D., & Taylor, M. (2020). *Culture is bad for you*. Manchester University Press.

7. Hét: (04.08.) Kulturális termelés mezeje és a művészetvilág: a kulturális munkások által alkotott közösségek leírására alkalmas fogalmakkal ismerkedünk

Kötelező olvasmány:

Becker S., Howard (1983) *Art Worlds*. Berkeley: University of California Press. (részletek)

Bourdieu, Pierre (2012) *A művészet szabályai*. Budapest: BKF. (részletek)

Ajánlott olvasmány:

Sasvári Edit, Hornyik Sándor, Turai Hedvig (2018) *Art in Hungary, 1956–1980: Doublespeak and Beyond*. London: Themes and Hudson.

8. Hét: (04.15.) Kultúrpolitika és kulturális politika: a kritikai közpolitika kutatás eszközeivel elemezzük a kultúrpolitikák születése körüli folyamatokat

Kötelező olvasmány:

Bennett, T. (1992). Putting Policy into Cultural Studies. In L. Grossberg, C. Nelson, & P. A. Treichler (Eds.), *Cultural Studies* (pp. 23–37). Routledge.

Ajánlott olvasmány:

Bennett, T. (1998). *Culture: A Reformer's Science*. Sage.

9. Hét: (04.22.) Kolonializmus és értelmiségi episztemológiák: az Európán kívüli művészeti termelés történetének és folyamatainak megismeréséhez tanulunk eszközöket

Kötelező olvasmány:

Fanon, F. (1952). *Black Skin, White Masks*. Grove Press. (részletek)

Mitchell, T. (1989). The World as Exhibition. *Comparative Studies in Society and History*, 31(2), 217–236.

Ajánlott olvasmány:

Sahlins, M. (1992). The economics of develop-man in the Pacific. *Anthropology and Aesthetics*, 21, 12–25.

10. Hét: (04.29.) Magyarországi és kelet európai sajátosságok: Kelet-európai és magyarországi művészeti termelés sajátosságait ismerjük meg. A fél-perifériás pozíció és a poszt szocialista állapot jellegzetességeire különös figyelmet fordítunk.

Kötelező olvasmány:

Nagy, K., & Szarvas, M. (2021). Morals of Precarity: Artistic Trajectories under the Orbán Regime of Hungary. *Comparativ*, 31(2), 217–230.

Kiossev, A. (2000). Megjegyzések az önkolonizáló kultúráról. *Magyar Lettre Internationale*, 37, 7–10.

Ajánlott olvasmány:

Nagy, K. (2022). A Magyar Művészeti Akadémia köztestületi ambíciói, anyagi és politikai függései 1992 és 2003 között. *Kultúra És Közösség*, XIII(1), 69–80.

Huth, J. (2022). A menedzserkapitalizmustól a kultúrharciig: A képzőművész-szövetségek válsága a kilencvenes években. *Kultúra És Közösség*, XIII(1), 53–67.

11. Hét: (05.06.) Alternatívák és önszerveződés: hogyan védik meg az érdekeiket a kulturális munkások?

Milyen mozgalmi kezdeményezések vannak a munkahelyi kiszolgáltatottság kezelésére? Az óra első felében a diákok prezentálják a fél éves esszé tartalmát és elméleti keretét a másodikban a kulturális munka és munkaszervezés kérdéseit tárgyaljuk.

Kötelező olvasmány:

Buka Virág, Gagyai Ágnes, Nagy Kristóf, Szarvas Márton (2021) *Kiút a művészet válságából* In: *Café Babel* 82 (38-45)

https://www.academia.edu/60795716/Buka_Vir%C3%A1g_Gagyai_%C3%81gnes_Nagy_Krist%C3%B3f_%C3%A9s_Szarvas_M%C3%A1rton_Ki%C3%BAt_a_m%C3%BAv%C3%A9szet_v%C3%A1ls%C3%A1g%C3%A1b%C3%B3l

C3%A9s_Szarvas_M%C3%A1rton_Ki%C3%BAt_a_m%C5%B1v%C3%A9szet_v%C3%A1ls%C3%A1g%C3%A1b%C3%B3l

Sandoval, M. (2018). From passionate labour to compassionate work: Cultural co-ops, do what you love and social change. *European Journal of Cultural Studies*, 21(2), 113–129.

Ajánlott olvasmány:

Marisol Sandoval and Greig de Peuter. 2021. "Cultures of Co-operation: Insights from a Study of Co-ops in Creative Industries." *STIR* 32 (Winter): 26-27.

Greig de Peuter, Kate Oakley, and Madison Trusolino (2022) *The Pandemic Politics of Cultural Work: Collective Responses to the COVID-19 Crisis*, *International Journal of Cultural Policy*.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Órai részvétel: a hallgató részt vesz az órai beszélgetésekben, a feladott olvasmányt elolvassa és értelmezi.
- Absztrakt: a hallgató a 4. hétre egy 200 szavas összefoglalót ír, ami tartalmazza az félév végi esszé tárgyát és a kutatási kérdéseket.
- Projektvázlat: a hallgató egy 5 perces prezentáció formájában bemutatja a félévvégi esszé tartalmát, elméleti és módszertani keretét
- Kérdések: a hallgató a félév folyamán 3 kérdést tesz fel 3 olvasmányhoz kapcsolódóan
- Esszé: a hallgató a félév végén egy 1500 szavas esszében prezentálja az önálló adatgyűjtése eredményeit

A tanulás környezete:

- Tantermi
- Stúdió, műterem vagy műhely
- Külső helyszín
- Online
- Egyéb, mégpedig

Teljesítendő követelmények:

- Órai jelenlét, hiányzások maximális száma: 3
- Absztrakt
- Projektvázlat
- Kérdések
- Esszé

Értékelés szempontjai:

- Órai aktivitás 10%
- Absztrakt 10%
- Projektvázlat 20%
- Kérdések 20%
- Esszé 40%

Értékelés módja:

- Írásbeli felmérés (teszt)
- Szóbeli vizsga (kollokvium)
- Gyakorlati demonstráció (prezentáció, beadott feladat értékelése)
- Egyéb, mégpedig

Az érdemjegy kiszámítása

- 86–100 % – jeles (5)
- 71–85 % – jó (4)
- 61–70 % – közepes (3)
- 51–60 % – elégséges (2)
- 0–50 % – elégtelen (1)

Kötelező irodalom:

Angelusz Róbert, Éber Márk Áron, Gecser Ottó (2010): Társadalmi rétegződés olvasókönyv.

<https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/handle/123456789/7378?show=full>

Éber Márk Áron (2018): Társadalmi szerkezetek, társadalmi folyamatok. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

Kékesi, Zoltán, Lázár, Eszter, Varga, Tünde, Szoboszlai, János 2012. A gyakorlattól a diszkurzusig – Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény. Budapest: MKE

<https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/handle/123456789/13092?show=full>

Bennett, T. (1998). *Culture: A Reformer's Science*. Sage.

Bourdieu, Pierre (2012) *A művészet szabályai*. Budapest: BKF.

Wolff, Janet (1993) *The Social Production of Art*. Macmillan: London.

Ajánlott irodalom:

Marx, K., & Engels, F. (1974). *Német Ideológia*. Helikon.

Williams, R. (2005) *Problems in Materialism and Culture: Selected Essays*. Verso.

Buka, Virág, Nagy, Kristóf, Szarvas, Márton (2022). *Kultúra és Kapitalizmus*. Fordulat 30. (7-39).

http://fordulat.net/pdf/30/F30_BUKA_NAGY_SZARVAS.pdf

Egyéb információk:

Milyen eszközöket szükséges beszereznie a hallgatónak az óra teljesítéséhez? Milyen különleges jellemzői lesznek a kurzusnak?

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,
- Felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,
- Más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,
- Teljes felmentés adható.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

Oktatók fogadóórája és elérhetősége órarendi időponton kívül. Preferált kapcsolatfelvételi mód.